

Prof.Dr.Recep Akdur: 8 MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ

Haberler - Recep Akdur
08 Mart 2014

Emek piyasası kurulduğundan bu yana kadınlara ayrımcılık uygulanmış. Bunun en açık göstergelerinden biri ücret ayrımcılığı. Kadın emekçiler başta eşit işe eşit ücret olmak üzere birçok haklarını ağır bedeller ödeyerek elde etmiş. **8 Mart Dünya Emekçiler Günü** bu mücadelenin simge günlerinden biri.

New York'ta bir tekstil fabrikasında çalışan kadınlar, daha iyi çalışma koşulları istemiyle 8 Mart 1857 tarihinde grev başlattı. Saldıran polis fabrikanın kapılarını kilitleyerek grevcileri ablukaya aldı. Çıkan yangında 129 kadın yanarak can verdi. Cenaze törenine 10.000'i aşkın kişi katıldı.

Bu olayı anmak üzere 8 Mart 1908'de düzenlenen eyleme 40.000 tekstil işçisi kadın katıldı. **Büyük kadın yürüyüşü** olarak anılan bu eylemde kadın işçiler, daha iyi çalışma koşulları, kadınlara oy hakkı ve çocuk emeğine son verilmesi gibi talepleri dile getirdiler.

New York'taki tekstil fabrikalarında çoğu Avrupa'dan ABD'ye yeni göçmüş bazıları 12-13 yaşında çocuklardan oluşan işçiler çalışıyordu. Çok zor koşullarda haftada 60 -72 saat çalışıyor ve 6-7 Dolar haftalık ücret alıyorlardı. Bu fabrikaların büyüklerinden biri olan **Triangle Gömlek Fabrikası**'nda 1909'da başlayan grev neredeyse hazır giyim sanayinin tamamına yayıldı ve bir genel grev niteliği kazandı. Bazı işyerlerinde grev dört ay kadar sürdü. Grevler şiddetle bastırılıyor ve fabrikalardaki çalışma adeta sıkıyönetim benzeri sert önlemlerle sürdürülebiliyordu.

26 - 27 Ağustos 1910 tarihinde İkinci Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı Danimarka'nın Kopenhag kentinde toplandı. Almanya Sosyal Demokrat Partisi önderlerinden Clara Zetkin, 8 Mart'ın, 1857'de tekstil fabrikasındaki yangında ölen kadın işçilerin anısına **Dünya Kadınlar Günü** olarak kabul edilmesi önerisi yaptı. Öneri oybirliğiyle kabul edildi. İlk 8 Mart gösterileri 1911 yılında Avusturya, Danimarka, Almanya ve İsviçre'de gerçekleşti.

Gösterilerden kısa bir süre sonra, New York'ta sıkı önlemlerle, fabrika kapılarının işçilerin üzerine kilitleyerek zorla çalıştırıldığı **Triangle Gömlek Fabrikası**'nda 25 Mart 1911'de yangın çıktı. Kadın işçilerden 150'ye yakını yanarak can verdi.

Dünya emekçi kadınlar günü 1921 yılına dek ilkbaharın herhangi bir günün de kutlanıyordu. Günün 8 Mart olarak sabitlenmesi 1921'de Moskova'da toplanan 3.Enternasyonal Kadınlar Konferansı ileldir. Bu toplantıda günün adı "**Dünya Emekçi Kadınlar Günü**" tarihi de **8 Mart**olarak belirlenmiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan itibaren İkinci Dünya Savaşı sonrasına dek birçok ülkelerde yasaklanan Dünya Kadınlar Günü, 1960'lı yılların sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nde de anılmaya başlamasıyla tekrar daha güçlü bir halde kutlanır oldu.

Hareketin güç kazanması başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası platformların gündeminde de yer almasına neden oldu. Bu dizeden olmak üzere, 21 Haziran 1946 tarihinde BM’de Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuş ve kadın-erkek eşitliği ilkesinin yaşama geçirmek üzere çalışmalarına başlamıştır.

1975 yılı BM tarafından Uluslararası Kadınlar Yılı olarak kutlandı ve aynı yıl Mexico-City’de BM 1.Dünya Kadın Konferansı toplandı. 16 Aralık 1977’de toplanan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu resmen 8 Mart’ı “**Dünya Kadınlar Günü**” olarak kabul etti.

BM Genel Kurulu tarafından 1979 yılında kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) 1 Mart 1980 tarihinde BM üyesi ülkelerin imzasına açıldı ve 20 ülkenin onayını takiben 1981’de yürürlüğe girdi. CEDAW Sözleşmesinin temel hedefi, toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliğini sağlamak amacıyla, kalıplaşmış kadın-erkek rollerine dayalı önyargıların yanı sıra geleneksel ve benzer tüm ayrımcılık içeren uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamaktır. 2.Dünya Kadın Konferansı 1980’de Kopenhag’da, Üçüncü Dünya Kadın Konferansı 15-26 Temmuz 1985 Nairobi’de 4. Dünya Kadın Konferansı ise 4-15 Eylül 1995’de Pekin’de toplandı.

Türkiye’de 8 Mart ilk kez 1921 yılında “Emekçi Kadınlar Günü” adı ile kutlandı. “Birleşmiş Milletler Kadınlar On Yılı” programından Türkiye’nin de etkilenmesiyle, 1975 yılında “Türkiye Kadın Yılı” kongresi yapıldı. Bu yıldan itibaren 8 Mart daha yaygın ve yığinsal olarak kutlanmaya başlandı. Kutlamalar kapalı salonlardan sokaklara taşındı. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi’nden sonra dört yıl süreyle herhangi bir kutlama yapılmamış. 1984’ten itibaren her yıl çeşitli kadın örgütleri tarafından kutlanmaktadır

Türkiye CEDAW Sözleşmesi’ni 1985 yılında imzaladı ve 11 Haziran 1985 tarih ve 3232 sayılı “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesine (CEDAW) Katılımın Uygun Bulduğuna Dair Kanun”un kabulü ile yasalaştırdı. Böylece yerel kanun niteliği de kazanan sözleşme 19 Ocak 1986’da yürürlüğe girdi. Türkiye, o tarihten beri CEDAW Sözleşmesine taraf devletlerden biridir.

İlk grevin üstünden 157 yıl, Dünya Kadınlar Günü’nün kabulünden 104 yıl ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun kabulü üzerinden ise 37 yıl geçti. Bunca kanlı mücadeleye ve bunca uluslararası ya da yerel yasala düzenlemelere karşın hem dünyada hem de Türkiye’de kadına uygulanan ayrımcılık birçok yönü ile devam ediyor.

İstihdamda eşitsizlik, ücrette eşitsizlik ve iş yönetimine katılımı eşitsizliğe ilaveten, milyonlarca kadın iş ortamlarında erkeklere göre daha ağır sağlık ve güvenlik riski altında çalışıyor. İş makine, koşul ve ortamlarının erkeklerin fizik, fizyolojik ve psikolojik yapılarına göre düzenlenmesine devam ediliyor. Bu durum aynı işyerinde aynı işi yapan, aynı makineyi kullanan kadınların erkeklere göre daha ağır iş yapıyor konumunda olması sonucunu doğuruyor. Kadın işçilerin kazalar, mesleğe bağlı hastalık ve şikayetleri daha yoğun yaşamasına neden oluyor. Kadın emekçilerin ayrımcılıktan tamamen kurtulması için mücadelenin yükselmesi gerekiyor. 8 Mart 2014 Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlu olsun.

İLK KURŞUN